

Cultuur verrijkt onze samenleving

ZOALS GEEN ENKEL ANDER BELEIDSTERREIN DAT KAN

De kunstsector legt Nederland geen windeieren

In de afgelopen decennia is door overheden veel geïnvesteerd in cultuurbeleid. En terecht: kunst en cultuur leggen Nederland geen windeieren. In veel opzichten zijn ze zelfs essentieel voor de economische en maatschappelijke ontwikkeling.

Kunst en cultuur stimuleren de economie

Gemeenten die veel aandacht besteden aan kunst en cultuur zijn veel aantrekkelijker dan gemeenten waar minder te beleven valt. Mensen genieten intens van cultuur. Zij hebben (meer) geld over voor wonen in een plaats met veel cultuur: in een wijk die niet alleen veilig, maar ook mooi en uitdagend is. Bedrijven vestigen zich daar waar hun medewerkers graag willen wonen. Daarnaast genereren culturele instellingen zelf ook veel bedrijvigheid en daardoor werkgelegenheid, bijvoorbeeld in de creatieve sector, bij toeleveringsbedrijven, de toeristenbranche en de horeca. De aanwezigheid van kunst en cultuur heeft daarom langdurig positieve effecten op de plaatselijke economie en het leefklimaat. Cultuur is zo een van de knoppen waaraan beleidsmakers kunnen draaien om de economie te bevorderen.

Kunst en cultuur bevorderen sociale cohesie

Kunst en cultuur geven vorm aan ons gezamenlijk verleden. Ze verwoorden en verbeelden de waarden van onze democratische identiteit. Huizen, straten en pleinen met monumentale allure en een indrukwekkend vormgegeven inrichting maken mensen trots op de eigen buurt en stad. Popconcert, expositie, koorvereniging of harmonie nodigen mensen uit elkaar op te zoeken in een theater- of museumzaal, in een repetitielokaal of op een festivalterrein. Door in aanraking te komen met kunst en cultuur komen meer talenten uit verschillende culturen tot bloei. Talenten die we in de toekomst hard nodig hebben.

Kunst en cultuur zijn van en voor iedereen en bevorderen creatief talent

Meer dan de helft van de Nederlandse bevolking zingt, schildert, danst, speelt toneel, fotografeert of filmt, schrijft verhalen en gedichten. Meer dan 60% bezoekt tenminste drie keer per jaar een voorstelling of concert, een museum of tentoonstelling. Bijna alle jongeren en zeer veel volwassenen bezoeken regelmatig een bibliotheek. 100% Van de Nederlanders geniet van muziek, theater en film op radio, cd, dvd of internet en 80% leest verhalen en romans. Kunst en cultuur zijn van en voor iedereen. Maar als een instituut als de muziekschool wegvalt, zullen alleen kinderen uit de culturele bovenlaag toegang houden tot deze vorm van kunstbeleving. Alle kinderen vroeg in aanraking brengen met kunst levert uiteindelijk een slimmere, creatievere bevolking op. En met creatief talent kunnen we morgen ons voordeel doen.

Kunst en cultuur zijn een publieke zaak

In een tijd waarin de media en beeldcultuur zo centraal staan is de publieke taak van de overheid hierin meer dan ooit van belang. Brede toegang tot media, kunst en cultuur en goed onderwijs daarin, zijn een voorwaarde voor de ontwikkeling van de democratie. Het zijn de overheden die (inter)nationale topkwaliteit, innovatie, brede toegankelijkheid en ontwikkeling van talent kunnen garanderen.

Lees verder op de volgende pagina.

Vijf aanbevelingen voor effectiever cultuurbeleid

Toekomstgericht overheidsbeleid kan niet zonder continu en gedegen kunst- en cultuurbeleid. Daarom doen wij een dringend beroep op de politieke partijen het belang van kunst en cultuur te bezien in een brede visie op de toekomst en te voorkomen dat eventuele bezuinigingen deze sectoren onevenredig hard zullen treffen. Daarbij zijn de volgende zaken van groot belang:

1 Investeren in kinderen en jongeren

Beoefening van kunst en cultuur geeft mensen wortels en draagt bij aan persoonlijke ontwikkeling. Daarmee is ook een groot sociaal en economisch belang gediend: het versterkt de maatschappelijke betrokkenheid, de ontwikkeling van buurten en het leerklimaat op scholen. Kinderen en jongeren moeten de kans krijgen om zich creatief te kunnen ontwikkelen. Daarvoor is goed, laagdrempelig en betaalbaar cultuuronderwijs nodig. Dat begint bij de basisscholen: zij kunnen samenwerken met kunstenaars, kunstinstellingen, centra voor kunsteducatie en bibliotheken, maar ook met kunsthogescholen voor verdere ontwikkeling van opvallend creatief talent. Gedegen kunst- en cultuureducatie op scholen en lerarenopleidingen vraagt om een langetermijnbeleid en een structurele financiering. Weg met potjes en projectjes, op naar een sluitende aanpak die door alle overheden gedragen wordt.

2 Kunst en cultuur benutten voor innovatie

Nederland staat de komende periode voor grote maatschappelijke opgaven. Ruimtelijke kwesties, zoals de verdichting, wegenaanleg, waterbeheersing en demografische krimp. Maar ook voor een economische omslag: de beschikbaarheid van kennis en creativiteit bepaalt steeds meer onze concurrentiepositie. De koppeling van creativiteit en innovatie aan bedrijven biedt hierin grote kansen.

De Nederlandse creatieve industrie is niet voor niets aangewezen als sleutelgebied. Op gebieden als mode, design en games wordt al intensief samengewerkt met industrie om de export te bevorderen. Maar er is nog veel verbreding en verdieping mogelijk: denk aan branches als film, beeldende kunst en muziek, en aan versterking van de kennis-economie door digitale ontsluiting van bibliotheken, archieven en collecties. Nederland kan het zich niet permitteren zijn koppositie op deze economisch cruciale terreinen te verliezen.

3 Terug naar de werkvloer: kunst en cultuur de ruimte geven

Technologische en maatschappelijke ontwikkelingen scheppen in hoog tempo nieuwe mogelijkheden voor cultuur en maatschappij. De kunst verlaat steeds vaker podium en museum; media spelen een belangrijke rol in alle disciplines. Helaas blijft het rijksbeleid nogal eens steken in verkokering. Te vaak zet men een nieuw programma of instituut op, in plaats van verbindingen te leggen met de bestaande disciplines. Ook bemoeit de overheid zich te veel met details, zoals de vestigingsplaats van een museum. Culturele instellingen hebben vrijheid en ruimte nodig om hun functie in het culturele bestel uit te oefenen en te anticiperen op nieuwe ontwikkelingen. Cultureel ondernemerschap is een goede zaak. Maar het opschroeven van de verdiensten kan haaks staan op maatschappelijk bereik, onafhankelijkheid, kwaliteit, productinnovatie en de ontwikkeling van nieuwe verdienmodellen. Een te simpele kosten-batenanalyse smooit kansrijke initiatieven in de kiem en werkt contraproductief voor gedane maatschappelijke investeringen.

4 Het ondernemend vermogen van makers gebruiken

Het is een misvatting dat kunst alleen van subsidie leeft. Kunstenaars hebben vaak meerdere banen om in hun levensonderhoud te kunnen voorzien. Weinig sectoren zijn zo ondernemend als de creatieve sector. Bijna nergens vind je zoveel goed opgeleide, gedreven mensen die bereid zijn om voor een grijpstuiver steeds hoge kwaliteit te leveren.

De overheid wenst van makers steeds meer cultureel ondernemerschap, maar dat moet wel mogelijk gemaakt worden. Kunstenaars, ontwerpers en journalisten, de makers van de 'content' voor de creatieve en kennis-economie, zijn momenteel ondergeschikt aan producenten en distributeurs. Beter auteurscontractenrecht en opdrachtenbeleid zou helpen, net als een passende beloning voor de makers. Verder blijven beurzen en stipendia nodig, zodat kunstenaars zich op hun vak kunnen toeleiden en zich kunnen meten met de internationale top. Tenslotte verdient de versterking van de positie van zzp-ers in de cultuursector politieke aandacht.

5 Het verleden een toekomst geven

Cultureel erfgoed is een belangrijk onderdeel van de Nederlandse culturele identiteit en een bron van kennis over het verleden. De waardering voor erfgoed bij het publiek is de afgelopen jaren flink gegroeid en ligt ook internationaal op een hoog niveau. Alle erfgoedsectoren werken aan verdere vergroting van het publieksbereik door continue investeringen in vernieuwing van hun aanbod, marketing, educatie en digitalisering. Hierin valt nog verdere winst te behalen. Daarnaast is stevige regie nodig op het totale erfgoedbestel. Dat is een verantwoordelijkheid van de rijksoverheid.

Kunsten '92 behartigt de belangen van kunst en cultuur in Nederland

Kunsten '92 is de bovensectorale belangenvereniging voor instellingen op het gebied van kunst, cultuur en erfgoed. Zij telt ongeveer 425 leden uit alle geledingen van de kunst- en cultuursector. Doel van de vereniging is het versterken van de positie van de kunsten in Nederland. Dat doet zij, ongesubsidieerd, in de overtuiging dat kunstenaars en instellingen zelf het beste duidelijk kunnen maken wat het belang is van kunst en wat er nodig is voor een gezond kunst- en cultuurbeleid. Om de belangen van de sector zo goed mogelijk te behartigen probeert Kunsten '92 de lijnen tussen politiek en kunst zo kort mogelijk te houden. Zij is voortdurend in gesprek met politici, bestuurders en opiniemakers. Ook organiseert Kunsten '92 regelmatig debat en onderzoek, en informeert zij de culturele sector over de beleidsontwikkelingen.

Ledenlijst:

ACT Beroepsvereniging voor Acteurs, Afrika Museum, AKI Academie Beeldende Kunst en Vormgeving, AKVIST, Joost, ALBA Theaterhuis, All About Us Film Factory, Amstel Quartet, Amsterdam Sinfonietta, Amsterdams Fonds voor de Kunst, Amsterdams Grafisch Atelier, Amsterdams Kamermuziekcentrum De Suite, Amsterdams Uit Buro, Amsterdams Hogeschool voor de Kunsten, anoukvandijg dc, ARCAM, ArchiMed, Archiprix, Architectuur Lokaal, AriEZ Hogeschool voor de Kunsten, Arti et Amicitiae, ASKO | Schönberg, Associatie van Theaterinitiatieven, Autoped / Boekie Boekie, Axes / Jazz Power, BAK, basis voor actuele kunst, Babastiki, 't Barre Land, Berlage Instituut, Bik Bent Braam, BIM, Bimhuis, Binger FilmLab, Binoq/Atana Cultuur, BNO, Beroepsorganisatie Nederlandse Ontwerpers, Bolwerk, Bond Heemschut, Bonte Hond, Breda's Museum, Buitenkunst, Bureau Konings Kunst, C, Omroep voor Kunst en Cultuur, Caléfax Rietkwinnt, Camerata Trajectina, Cappella Amsterdam, Cappella Pratenis, Cello Octet Amsterdam, Centraal Museum, Centrale Discotheek Rotterdam, Centrum Beeldende Kunst Emmen, Centrum voor Electronische Muziek, Chabot Museum, Chassé Theater, Cinekid, Cinemien, Circumundo, CJP, Club Guy & Roni, Combattimento Consort Amsterdam, Componisten 96, Conny Janssen Danst, Conservatorium van Amsterdam, Conservatorium Maastricht, COOL kunst en cultuur, Courante, CREA, Crossing Border, Cultuurnetwerk Nederland, Dance Works Rotterdam, Dansateliers, Dansers Studio, Dansgroep Amsterdam, Danstheater AYA, Danswerkplaats Amsterdam, De Acteursschool, De Appel, De Ateliers, De Balie, De Culturele Onderneming BV, De Doelen, De Kazeme, De Kleine Komedie, De Kom, De La Mar Poppentheater, De Muzerij, De Nederlandse Bachvereniging, De Nederlandse Opera, De Nieuw Amsterdam, De Nieuwe Kerk, De Overslag, De Rode Hoed, De Stille, De Theatercompagnie, De Utrechtse Spelen, De Veenfabriek, De Vleshal / SBKM, De Vrije Academie, De Wassen Neus, Delta Ensemble, Deventer Schouwburg, Don't Hit Mama, Dood Paard, Dordrecht Museum aan de Haven, DOX, Dr. Anton Philipszaal, Drioons, DSP-Groep, Dutch Directors Guild, Ensemble MAE, Erfgoed Nederland, Europese Stichting

Joris Ivens, Euro Sonic Noorderlag, Federatie Filmbelangen, Felix Meritis, Film by the Sea, Filmmuseum, Filmtheater 't Hoogt, Firma Riex Swarte, FOAM, Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten, Fonds Podiumkunsten, Fonds voor Beeldende Kunsten Vormgeving en Bouwkunst, Fonds voor Cultuurparticipatie, Fontys Hogescholen, Fotografen Federatie, Fotografie Noorderlicht, Frans Hals Museum | De Hallen Haarlem, Gasthuis / Frascati, Gemeentemuseum Arnhem, Gemeentemuseum Den Haag, Genootschap van Nederlandse Componisten Geneco, Golden Palace, Grachtenfestival, Graphic Design Museum, Grand Theatre, Groninger Museum, Handtheater, Het Brabants Orkest, Het Concertgebouw, Het Filaal, Het Gelders Orkest, Het Huis van Bourgondië, Het Internationaal Danstheater, Het Kethuis, Het Klooster, Het Laagland, Het Lab, Het Mauritsmuseum, Het Muziektheater, Het Nationale Ballet, Het Nationale Toneel, Het Vervolg, Het Rijksmuseum, Het Syndicaat, Het Toneelschap Beumer en Drost, hetveem theater, Het Zuidelijk Toneel, Historisch Museum Rotterdam, Holland Animation Filmfestival, Holland Dance Festival, Holland Festival, Holland Symfonia, Hotel Modern, Huis aan de Amstel / Wederzijds, Huis / Festival aan de Werf, Idea, Impakt, Insomnio, Instant Composers Pool (ICP), Internationaal Franz Liszt Pianoconcerts, International Documentary Filmfestival Amsterdam, International Film Festival Breda, International Film Festival Rotterdam, Introdans, Intro in situ, Jan van Eyck Akademie, Jazz Orchestra of the Concertgebouw, Jeugd Cultuurfonds Nederland, JeugdOrkest Nederland, Jeugdtheater Amsterdam / de Krakeling, Jeugdtheaterhuis Zuid-Holland, Jongeren theater 020, Joods Historisch Museum, Keesen & Co, KIK Productions, Koninklijk Concertgebouworkest, Koninklijk Conservatorium, Koninklijk Theater Carré, Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten Den Haag, Koninklijke Nederlandse Toonkunstenaarsvereniging, Koninklijke Schouwburg Den Haag, Koninklijke Vereniging van het Boekenvak, Koninklijke Vereniging voor Nederlandse Muziekgeschiedenis, Kontrans, Korzo, Kröller-Müller Museum, Kunst Centraal, Kunst en Cultuur Noord-Holland, Kunstbende, Kunstconnectie, Kunsthuis De Bilt/Zeist, Kunstenlab, Kunstgebouw, Kunsthal, LCM, Landelijk Contact Museumconsulenten, Leids Film Festival, Leine & Roe-bana, Lkeminids, Limburgs Symphonieorkest, Los Bewegingstheaterwerkplaats, Lucent Danstheater, LUX Nijmegen, Luxor Theater, M-Lab, Manifesta, Maritiem Museum Rotterdam, Marres, Materiaalfonds voor Beeldende Kunst en Vormgeving, MC, Mediamatic, Meekers, Mimetheatergroep Bambie, Mondriaan Kwartet, Mondriaan Stichting, MU, Mugmetdegoudentand, Museum Boerhaave, Museum Boijmans van Beuningen, Museum Catharijneconvent, Museum De Paviljoens, Museum Het Rembrandthuis, Museum Jan Cunen, Museum Slot Loevestein, Museum Volkenkunde, Museum Waterland, Museumhuis Groningen, Music Meeting, Muziek Centrum Nederland, Muziekcentrum van de Omroep (MCO), Muziekcentrum Frits Philips, Muziekcentrum Vredenburg, Muziekgebouw aan 't IJ, Muzieklab Brabant, Muziekpodium Zeeland, Muziektheater Amsterdam, Muziektheater 'de Muzen', Nationale Reisopera, NBF Nederlandse Beroepsvereniging van Film en Televisiemakers, Nederlands Architectuur Instituut, Nederlands Blazers Ensemble, Nederlands Centrum voor Volkscultuur, Nederlands Danstheater, Nederlands Film Festival, Nederlands Fonds voor de Film, Nederlands Instituut voor Animatiefilm, Nederlands Instituut voor Filmeducatie, Nederlands Kamerkoor, Nederlands Kameropera Festival, Nederlands Letterenfonds, Nederlands Muziek Instituut, Nederlands Openluchtmuseum, Nederlands Philharmonisch Orkest, Nederlands Scheepvaartmuseum Amsterdam, Nederlandse Associatie voor Podiumkunsten (NAPK), Nederlandse Dansdagen, Nederlandse Vakgroep Keramisten, Netwerk Jeugdtheaterscholen, Netwerk voor Bedrijfsmatig Archiveren, Nieuw Ensemble, Nieuwint Music Productions, Nieuw West, Noord Nederlands Toneel, Noorderkerkconcerten, Noorderzon Festival, November Festival, NTB Vakbond voor Musici, NVS Nederlandse Vereniging van Speelfilmproducenten, OMSK, Onafhankelijk Toneel, Opera Spanga, Opera Studio Nederland, Opera Zuid, Organisatie Oude Muziek, Orkater, Orkest de ereprijs, Orkest van de Achttiende Eeuw, Overstekend Wild, Pakhuis de Zwijger, Paradiso, Paradox, Passionate Bulkboek, PeerGroup, Perdu, Persmuseum, Pictoright, Poetry International, Poëziefestival Landgraaf, POP NL, Premsela, Prinses Christina Concours, Productiehuis Brabant, Productiehuis Oost-Nederland (ON), Proma/Rumbata, Rabotheater Hengelo, Raras Budaya, RASA wereldcultureelcentrum, Raz, Ricciotti Ensemble, RO-Theater / Theaterproductie Rotterdam, Rotterdam Festivals, Rotterdams Philharmonisch Orkest, Rotterdams Wijktheater, Rotterdams Raad voor Kunst en Cultuur, Rotterdams Schouwburg, Rijksmuseum Twenthe, Rijksakademie van Beeldende Kunsten, Rijksmuseum van Oudheden, Sandberg Instituut, Scapino Ballet Rotterdam, Scholen in de Kunst, School der Poëzie, School of Performing Arts / Prins Claus Conservatorium, Schouwburg Almere, Schreeuw, Sinfonietta Aurora, Slagwerkgroep Den Haag, SM's Stedelijk Museum 's-Hertogenbosch, SNS Reaal Fonds, Société Gavignien, Splendor, Springdance, Stadsarchief Amsterdam, Stadsschouwburg Amsterdam, Stadsschouwburg en Philharmonie Haarlem, Stadsschouwburg Utrecht, Stedelijk Museum Alkmaar, Stedelijk Museum Amsterdam, Stedelijk Museum De Lakenhal, Stedelijk Van Abbemuseum, STEIM, Stella Den Haag, Stichting Het 20ste-eeuwse Lied, Stichting Artes, Stichting Brokken, Stichting Cultuur Inventarisatie, Stichting dOek, Stichting Educatieve Orkest Projecten SEOP, Stichting InterArt, Stichting Internationale Concerten en Werkgroepen, Stichting Internationale Culturele Activiteiten (SICA), Stichting Koorbegeleidingen, Stichting Kultoor, Stichting Kunst en Openbare Ruimte (SKOR), Stichting Lezen, Stichting Pensioenfondsen Cultuur, Stichting Strijkkwartetten Nederland, Stichting Swing, Stichting WIG, Stichting Zuidelijke Dansvoorziening, Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties, Stimuleringsfonds voor Architectuur, STIP-Producties, STOA, Stroom Den Haag, Stut theater, SubmarineChannel, SWK Kunsthuusvesting Utrecht, Tamar-Muziektheater, Terschellings Oerol Festival, Teylers Museum, TF Theaterfestival van Nederland en Vlaanderen, The Amsterdam Summer University, Theater aan het Spui, Theater Artemis, Theater Bellevue, Theater De Citadel, Theater De Engelenbak, Theater De Vest, Theater EA, Theater Gnaffel, Theater Ins Blau, Theater Instituut Nederland, Theater Kikker, Theater Lantaren/Venster, Theater Zeebelt, Theaterbureau Zimich, Theaterfestival Boulevard, Theatergroep Carver, Theatergroep Kwatta, Theatergroep Max, Theaterproductiehuis Zeelandia, Theaterwerkplaats Generale Oost, Toneelgroep Amsterdam, Toneelgroep Oostpool, Tooneelschuur Producties, Tropentheater, Tryater, Tumult, Utrechts Debatcentrum, Uit in Vlissingen, Utrechts Centrum voor de Kunsten, V2, Van Cogh Museum, Vereniging Haagse Kunstkring, Vereniging Muziekscholen Overleg Noord-Holland, Vereniging Nederlandse Muziek Ensembles, Vereniging Nederlandse Poppodia en Festivals, Vereniging Schrijvers en Vertalers, Vereniging Toonkunst Nederland, Vereniging van Openbare Bibliotheken, Verkadefabriek, Villa Zebra, Vioolprijs Iordens / Davina van Wely Vioolconcerts, Virtueel Platform, Vis à Vis, VIVID Vormgeving, VPRO, Vrede van Utrecht, Vrije Academie voor Kunst-historisch Onderwijs, W139, Waag Society, Walter Maas Huis, Wereld Muziek Concours Kerkrade WMC, Westergasfabriek, SVP-Kunst, Wintertuin, Witte de With, Xynix Opera, Yo! Opera, YXIE, Zeister Muziekschool.

Kunsten '92